

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті обґрунтовуються теоретичні та організаційні засади формування компетентностей з інноваційної діяльності.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, компетенції, компетентності, зміст освіти.

Постановка проблеми. Швидкий розвиток та поширення інноваційних технологій змінює виробничу діяльність людини і саму особистість. У створенні продукту акценти зміщуються від матеріальних об'єктів до інтелектуальної діяльності. Відповідно зростають вимоги до особистостей та підготовки до діяльності в будь-якій галузі виробництва.

Мета статті – обґрунтувати теоретичні та організаційні засади формування компетентностей з інноваційної діяльності. У відповідності з визначеною метою задачами дослідження є: - проаналізувати стан проблеми в теорії і практиці; - теоретично обґрунтувати засади формування компетенцій з інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Шляхи інноваційного розвитку в сучасних соціально-економічних умовах України розкриваються в низці наукових праць В. Андрущенка, В. Гейця, В. Гриньова, В. Гусева, А. Гуржія, М. Згуровського, В. Кременя, Б. Малицького, В. Семиноженка, П. Таланчука, В. Туташинського й інших вітчизняних вчених. У наукових публікаціях українських і зарубіжних вчених все більше звертається уваги на підготовку фахівців з інноваційної діяльності. Проте, незважаючи на значні напрацювання, теоретичні засади і методика формування компетентностей з інноваційної діяльності ще не стала предметом

системного дослідження. Існує потреба в аналізі та визначенні шляхів вирішення цієї проблеми на різних ступенях навчання.

Виклад основного матеріалу. В нормативно-правових документах та наукових працях з педагогіки визначено деякі поняття, що стосуються формування компетентностей та підготовки фахівців до інноваційної діяльності, зокрема, в сфері технологій. Так, наприклад, технологічна компетентність визначається як сукупність особистісних якостей, обумовлених досвідом проектно-технологічної діяльності у певній сфері професійної діяльності (у тому числі й інноваційної). Поряд з цим технологічна компетенція визначається як наперед задана соціальна норма до трудової (технологічної) підготовки учня, яка є необхідною умовою його проектно-технологічної та інформаційно-комунікативної діяльності у певній сфері професійної діяльності. Компетентність у технологічній освіті розглядається як досвід, освіченість, ерудованість особистості у сфері технологій, у різних видах предметно-перетворювальної діяльності, його уміння і навички, здатність до самостійного вивчення шляхів і можливостей їх набуття та функціонування за допомогою свідомості та мислення. У дослідженнях українських вчених (В. Кременя, А. Гуржія, В. Сидоренка, В. Туташинського та ін.) доведено, що підготовка до інноваційної діяльності має ґрунтуватися на врахуванні стратегії інноваційного розвитку, сформованості технологічних укладів, індивідуальних запитів, здібностей і нахилів особистості, професійних намірів та життєвих планів.

Готовність до інноваційної діяльності формується у безперервному процесі, що забезпечує формування і розвиток творчих здібностей, знань з інноваційної діяльності, умінь і навичок складання і реалізації інноваційних проектів, залучення інвестицій, захисту інтелектуальної власності та багатьох інших складових, без яких неможливо ефективно здійснювати інноваційну діяльність. Тому система підготовки кадрів до інноваційної діяльності має бути багатоступеневою, неперервною і розпочинатися з формування необхідних якостей особистості з якомога раннього віку. На

наш погляд, в системі загальної середньої освіти такі можливості є в освітній галузі «Технології». Саме на цьому етапі навчання мають бути сформовані якості творчої особистості.

В системі професійно-технічної освіти підготовка кваліфікованих робітників для інноваційної діяльності може здійснюватися найбільш ефективно шляхом вивчення спецкурсів, які розвивають творчі здібності й сприяють формуванню компетентності з інноваційної діяльності.

Система вищої освіти має забезпечувати підготовку спеціалістів і магістрів з інноваційної діяльності. Для задоволення потреб ринку необхідно сформувати систему підготовки і підвищення кваліфікації фахівців з менеджменту інноваційної діяльності. Інвестування підготовки і підвищення кваліфікації менеджерів, перш за все, у сфері інноваційної діяльності, може супроводжуватися значною економічною віддачею, яка перевищуватиме інші форми інвестицій.

Європейська інтеграція України та реалізація інноваційної моделі розвитку економіки потребують підготовки фахівців з менеджменту інноваційної діяльності і оволодіння менеджерами, підприємцями, керівниками і службовцями професійними якостями, системою знань і практичних навичок, необхідними для організації інноваційної діяльності, розробки нових виробів і технологій, вирішення завдань щодо створення наукомістких виробництв, управління процесами інвестування, створення та виведення на ринок новітніх технологій і товарів.

Високі результати від реалізації інноваційних проектів і програм можуть досягатися за умов формування висококваліфікованої проектною команди. До її складу повинні входити крім дослідників і проектувальників також спеціалісти з інноваційного менеджменту, спроможні просувати нові технології, продукти на ринок, обґрунтувати ефективні фінансові, організаційні рішення, досконало володіти методами проектного управління тощо. Усе це необхідно враховувати в процесі підготовки нових кадрів для розвитку інноваційної діяльності.

У зв'язку з цим у світовій практиці відокремлено спеціальний напрямок управління – інноваційний менеджмент. Інноваційний менеджер виступає своєрідним посередником між розробниками новітньої ідеї та ринком збуту, забезпечує ефективну взаємодію вчених, виробників, інвесторів.

Інноваційний менеджер повинен бути спроможним у конкретних розрахунках економічно обґрунтувати інноваційний проект, кваліфіковано провести маркетингові дослідження для оцінки ринкової привабливості ідеї, визначити оптимальні шляхи її реалізації, просунути на ринок, уміло презентувати потенційним інвесторам проект, нейтралізувати можливі ризики і перетворити цю ідею в успішний бізнес. Для власників, інноваційних підприємств доцільним є засвоєння технологій управління змінами, особливостей функціонування венчурного капіталу.

Сутність інноваційного менеджменту полягає в проведенні інноваційної політики, складанні інноваційних програм, здійсненні контролю за розробкою і впровадженням нових технологій та/або продукції, забезпеченні інноваційних програм фінансовими, інтелектуальними, матеріальними ресурсами, організації нових підрозділів, основними напрямками яких є інноваційна діяльність.

Головна мета інноваційного менеджменту – сприяння розробці і виробництву нових видів продукції і розв'язання завдань, пов'язаних із необхідністю взаємодії різних служб підприємства для збалансованого розвитку всіх підрозділів оновленого виробництва, впровадження нетрадиційних управлінських, організаційних, технологічних рішень, забезпечення підготовки відповідних спеціалістів.

Менеджери, відповідальні за інноваційну діяльність, повинні якісно забезпечувати взаємозв'язок між відповідними структурними підрозділами підприємства і зовнішнім середовищем.

Сфера збуту також є одним із найважливіших елементів інноваційної діяльності і впливає на вибір напрямків інноваційної політики та на

визначення параметрів якості нової продукції. Орієнтація інноваційної діяльності лише на виробничу сферу без достатнього врахування ринкових потреб не тільки не сприятиме нейтралізації ризиків, а навпаки, може їх суттєво посилювати.

Саме з цієї позиції інноваційний менеджмент необхідно розглядати як складову маркетингової діяльності. Науково-технічні, проектно-конструкторські підрозділи підприємства взаємодіють із службами маркетингу з метою врахування потреб споживачів для перетворення їхніх побажань у конкретну нову продукцію.

До сфери компетенції інноваційного менеджера входить вирішення питань щодо доцільності проведення науково-дослідних та конструкторських розробок власними силами або силами спеціалізованих організацій, чи шляхом придбання ліцензії.

Висновки. Навчальні заклади України разом з академічними інститутами мають можливість організувати підготовку менеджерів з інноваційної діяльності на основі попереднього вивчення рівня лідерських та організаторських якостей, спроможності роботи в команді і швидкої адаптації до нових умов і вирішення проблем.

Список літератури

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту / Віктор Петрович Андрущенко. – К.: Знання України, 2004. – 738 с.
3. Корець М. С. Поліморфізм квазінеперервної техніко-технологічної підготовки молоді. – Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Сер. №5, 2012. – 336 с.